

CZU: 343.152

CLASIFICAREA INCIDENTELOR CE APAR ÎN PROCEDURA DE EXECUTARE SILITĂ

Anatolie BĂNĂRESCU,
Master în drept, executor judecătoresc

În prezentul studiu sunt analizate clasificarea incidentelor ce apar în procedura de executare silită, iar incidentele procedurale sunt acele împrejurări sau evenimente ce intervin în cadrul procedurii de executare, care nu sunt însoțite de o complexitate de activități procesuale și care își reduc intervenția la o singură consecință juridică asupra procedurii de executare silită prin finalitatea sa juridică.

Cuvinte-cheie: *incident procedural, procedura de executare silită, executor judecătoresc, suspendarea procedurii, incidente simple, incidente complexe, incidente provizorii,, incidente definitive.*

CLASSIFICATION OF INCIDENTS WHICH APPEAR IN THE EXECUTIVE PROCEDURE

In the present study the classification of incidents occurring in the forced execution procedure is analyzed and procedural incidents are those circumstances or events that occur in the enforcement proceedings which are not accompanied by a complexity of procedural activities and which reduce their intervention with one consequence legal action on the forced execution procedure through its legal purpose.

Keywords: *procedural incident, forced execution procedure, bailiff, suspension of proceedings, simple incidents, complex incidents, temporary incidents, definitive incidents.*

Introducere. Pentru a aduce claritate asupra incidentelor ce apar în cadrul procedurii de executare silită și pentru a stabili dimensiunile juridice de extindere a acestora asupra activității execuționale, precum și pentru a identifica unele particularități de realizare, considerăm necesar de a cerceta variatele dificultăți ce apar în cadrul procedurii de executare în scopul de a le grupa după anumite criterii.

Incidentele ce pot fi întâlnite în cadrul procedurii de executare silită se deosebesc între ele după anumite particularități de realizare, care prin modul de extindere a efectelor lor asupra activităților execuționale ar alcătui obiectul unor investigații ce țin de: gruparea lor după anumite criterii ce derivă din consecințele juridice pe care acestea le produc asupra activităților execuționale; perioada de extindere a acestora asupra procedurii de executare; complexitatea efectelor și formalităților care vin să valideze anumite varietăți de incidente; legitimarea efectelor juridice etc.

Rezultate și discuții. Pentru a evidenția cele mai importante criterii de clasificare a incidentelor procedurale este necesar să efectuăm o analiză mai detaliată a diferitelor categorii de incidente și a modalităților de survenire a diferitelor împrejurări obiective sau subiective care prin efectele lor creează impedimente la intentarea sau derularea procedurii de executare silită.

Un loc important în dezvoltarea acestui subiect i se poate atribui identificării limitelor de extindere a consecințelor juridice ale fiecărui incident care, la rândul lor, sunt condiționate de diferite efecte juridice ale împrejurărilor obiective și subiective care survin în procedura de executare și care alcătuiesc conținutul acestor dificultăți, pe care legislația le omologhează în calitate de incidente procedurale ce pot să apară la etapa de executare silită a hotărârilor judecătorești în materie civilă.

Stabilirea limitelor de extindere a consecințelor juridice ale fiecărui incident asupra activității execuționale este necesară pentru a scoate în relief particularitățile de realizare a acestora, pentru a preveni unele prejudicii ce pot fi cauzate părților la procedura execuțională.

Chiar dacă în aparență această încercare de a clasifica incidentele procedurale după anumite criterii pare să aibă un caracter pur teoretic, însă, dacă încercăm să stabilim dimensiunile juridice de extindere a efectelor în activitatea execuțională, lesne observăm că ele depășesc aria analitică a acestei problematice, manifestându-se totodată și un interes practic. Ceea ce ar însemna că realizarea unui studiu axat pe clasificarea incidentelor întâlnite în cadrul procedurii de executare silită prezintă un dublu interes: teoretic și practic. Din punct de vedere teoretic, studiul ar veni să completeze doctrina națională cu un

subiect important; în plus, în el ar fi specificate aspectele metodologice ale diferitelor categorii de incidente. Interesul practic al acestei preocupări se justifică prin identificarea dimensiunilor juridice de extindere a fiecărei situații sau eveniment apărut în cadrul procedurii de executare silită cu aprecierea efectelor juridice pe care le produc acestea asupra unor activități execuționale sau asupra întregii proceduri de executare silită.

Pe lângă aceste aspecte, importanța practică a acestei investigații se mai atestă și prin analiza obscurităților legale ce creează unele dificultăți la realizarea diferitelor activități execuționale ce derivă din conținutul fiecărui incident, prin elaborarea unor soluții cu titlu de *lege ferenda* ce ar elimina inadvertențele care persistă în diferite prevederi legale ce vizează, direct sau tangențial, procedura de executare silită.

Luând în considerare faptul că orice incident care intervine în procedura de executare silită produce prin efectele sale anumite dificultăți în procesul de realizare a activităților procesuale, este evident că aceste împrejurări pot să apară atât până la intentarea procedurii de executare, cât și în procesul de derulare a acesteia.

Prin urmare, apreciind consecințele juridice pe care le pot produce anumite incidente asupra procedurii de executare silită, ținem să precizăm că unele dintre ele fac imposibilă însăși intentarea procedurii de executare, iar altele

duc la tergiversarea procedurii care, de regulă, se manifestă prin amânarea realizării unor activități execuționale sau prin suspendarea procedurii de executare, sau duc chiar la încetarea procedurii de executare.

În virtutea acestei constatări, menționăm că incidentele respective se deosebesc între ele în principal prin consecințele juridice pe care legiuitorul le validează diferitelor împrejurări ce afectează derularea procedurii de executare, iar prin finalitatea lor juridică acestea ar constitui cel mai important criteriu de clasificare a incidentelor procedurale.

În acest context este de remarcă faptul că la identificarea incidentelor procedurale la executarea silită legiuitorul intervine în două modalități: prin validarea împrejurărilor ce afectează executarea documentului executoriu, configurând în acest sens conținutul fiecărui incident, și prin omologarea legală a consecințelor juridice ale împrejurărilor ce împiedică derularea normală a procedurii de executare.

Prin urmare, criteriul de clasificare a incidentelor procedurale ale executării silite în funcție de consecințele juridice pe care acestea le produc asupra activităților execuționale reprezintă nucleul conceptual de identificare a fiecărui incident în parte, ceea ce ar însemna că consecințele juridice reprezintă substanța incidentelor procedurale care pot interveni în cadrul procedurii de executare silită a hotărârilor judecătorești.

În virtutea acestui criteriu de clasificare a incidentelor procedurale în funcție de efectele pe care acestea le produc asupra procedurii de executare silită, doctrina română recunoaște două categorii de incidente: a) incidente ce duc la neînceperea sau la încetarea executării silite și b) incidente ce duc la oprirea temporară a executării silite [2, p. 19].

Ajustând acest criteriu de clasificare a incidentelor procedurale la legislația națională, am putea susține că ele necesită a fi divizate în mai multe categorii, care ar putea figura sub următoarele denumiri: a) incidente ce duc la refuzul de intentare a procedurii de executare, b) incidente ce duc la amânarea unor activități procesuale, c) incidente ce duc la suspendarea procedurii de executare, d) împrejurări ce duc la încetarea procedurii de executare, e) incidente privind restabilirea drepturilor din procedura de executare.

Diversificarea incidentelor respective nu este axată numai pe validarea lor legală, ci mai este motivată și de particularitățile de realizare a acestora, de gradul de afectare a procedurii de executare, precum și de limitele de extindere a lor asupra activităților execuționale.

Menținând inerția conceptuală a acestui criteriu de clasificare a incidentelor procedurale ne-am asuma riscul să identificăm un criteriu suplimentar de divizare a incidentelor procedurale ale executării silite desprins din validarea legală a consecințelor juridice ce se extind asupra activităților execuționale. Prin urmare, în baza acestui criteriu am putea distinge două categorii de incidente procesuale, cum ar fi: 1) incidente procedurale perfecte care se identifică prin recunoașterea expresă a consecințelor juridice pe care le generează unele împrejurări ce fac imposibilă derularea în mod corespunzător a procedurii de executare și 2) incidente procedurale imperfecte, a căror esență derivă din unele împrejurări ce creează diferite impedimente la derularea procedurii de executare, dar cărora legiuitorul nu le-a recunoscut careva consecințe juridice ce ar îndreptăți executorul judecătoresc să dispună amânarea sau suspendarea procedurii de executare silită.

Dacă incidentele procedurale perfecte nu trezesc careva îndoieli privind modul de extindere a acestora asupra procedurii de executare, nu aceeași putem spune despre incidentele imperfecte, care prin esența lor cauzează unele dificultăți în ce privește modul de realizare în cadrul procedurii de executare silită. Însă, aceste impedimente de ordin procedural și formalism juridic până în prezent n-au reușit să fie înlăturate de către legiuitor prin validarea lor expresă.

Motivul care ne-a determinat să identificăm această categorie de incidente constă în validarea legală a împrejurărilor ce fac imposibilă derularea în continuare a procedurii de executare silită, întrucât dificultățile pe care le generează această categorie de incidente nu-i permit executorului judecătoresc să întreprindă careva activități procesuale ce țin de aducerea la îndeplinire a documentului executoriu.

Analizând diversitatea efectelor juridice pe care incidentele procedurale le produc asupra activităților execuționale, considerăm necesar de a fi instituit un

criteriu distinct de clasificare a acestora, axat pe varietatea consecințelor pe care le produc în cadrul procedurii, fiind delimitate în acest sens două categorii de incidente: *incidente simple* și *incidente complexe*.

Prin incidente procedurale simple înțelegem acele împrejurări sau evenimente ce intervin în cadrul procedurii de executare, care nu sunt însoțite de o complexitate de activități procesuale și care își reduc intervenția la o singură consecință juridică asupra procedurii de executare silită; prin finalitatea sa juridică, acesta ar constitui cel mai important criteriu de clasificare a incidentelor procedurale.

Incidentele procedurale complexe reprezintă acele circumstanțe care pot genera diferite efecte juridice asupra procedurii de executare silită, fiind însoțite totodată de două sau de mai multe activități procesuale. Sub acest aspect ținem să precizăm că la categoria incidentelor procedurale complexe poate fi atribuită suspendarea procedurii de executare silită pe motivul decesului debitorului, circumstanță ale cărei efecte juridice fac imposibilă derularea în continuare a procedurii de executare în lipsa debitorului. Însă, pe lângă efectul de suspendare a procedurii de executare pot apărea și alte împrejurări care duc la încetarea procedurii de executare.

Un alt criteriu de clasificare a incidentelor procedurale ce poate fi atribuit procedurii de executare silită care este recunoscut de unii autori români îl reprezintă durata de extindere a consecințelor juridice, delimitându-se în acest sens două categorii: *incidente provizorii* (temporare) și *incidente definitive* [2, p. 19].

Incidente procedurale provizorii sunt recunoscute acele împrejurări, situații sau evenimente ce survin în cadrul procedurii silite ale căror efecte juridice creează unele impedimente temporare în procesul de realizare a activităților execuționale. Dacă analizăm modul de extindere a împrejurărilor ce fac imposibilă derularea procedurii de executare, considerăm că precizările făcute de E. Cotoi referitor la motivarea acestei varietăți de incidente nu acoperă toate situațiile ce pot fi întâlnite în practica execuțională, deoarece, dacă vorbim despre incidentele temporare, atunci trebuie să ținem cont de faptul că numai amânarea se extinde asupra unor activități execuționale, pe când suspendarea obligatorie și facultativă sistează întreaga procedură de executare, ceea ce

nu permite executorilor judecătorești să realizeze careva activități procesuale.

În literatura de specialitate română această categorie de incidente mai figurează și sub denumirea de incidente temporare [2, p. 19], iar în doctrina postbelică această categorie de impedimente erau considerate prototipul tuturor incidentelor procedurale ce puteau să apară în cadrul procedurii de executare silită, fără să se facă unele precizări privind durata de întindere a efectelor juridice pe care le produce fiecare incident în parte [4, p. 84].

În sensul acestui criteriu de clasificare, E. Oprina și I. Gârbutu atribuie la categoria incidentelor provizorii amânarea realizării unor activități procesuale în cadrul procedurii de executare silită, care, de regulă, figurează sub denumirea de: amânarea executării unor acte procedurale, schimbarea modului și a ordinii de executare silită, suspendarea procedurii de executare silită etc. [3, p. 463]

Prin urmare, această categorie de incidente procedurale își extinde efectele juridice asupra unor activități procedurale sau chiar asupra întregii proceduri de executare, creând impedimente la realizarea pe o anumită perioadă de timp a diferitelor activități execuționale, iar după dispariția acestor circumstanțe procedura de executare va fi reluată cu condiția că nu vor surveni ulterior unele acte de dispoziție ce ar servi drept temei de încetare a procedurii de executare.

Sub acest aspect putem preciza că dacă în aparență incidentele procedurale ce fac parte din această categorie au un caracter provizoriu, totuși în practică pot interveni unele situații în care aceste incidente pe parcursul derulării se pot modifica din incidente provizorii în incidente definitive datorită unor acte de dispoziție ale participanților la proces (renunțarea la procedura de executare, încheierea contractului de tranzacție etc.) sau datorită unor circumstanțe care fac imposibilă continuarea procedurii de executare silită.

În virtutea acestei constatări, putem menționa că un incident provizoriu poate să-și modifice natura datorită unor circumstanțe sau activități volitive și să se transforme ulterior într-un incident definitiv. Cu titlu de ilustrare: potrivit doctrinei [2, p. 19], suspendarea procedurii de executare este considerată un incident provizoriu, care prin efectele sale întrerupe temporar derularea procedurii de executare, însă dacă procedura a fost suspendată pe motivul realizării

sucesiunii în drepturi procedurale ale creditorului, iar noul succesor în drepturi va renunța la procedura de executare, atunci executorul judecătoresc va dispune, în temeiul acestui renunț, încetarea procedurii de executare, după cum e specificat la art. 83 lit. g) CE RM.

Incidentele definitive reprezintă acele împrejurări sau evenimente ce pot să apară anterior momentului intentării procedurii de executare sau pe parcursul derulării acesteia; prin efectele lor juridice acestea duc la neînceperea procedurii de executare silită sau la încetarea acesteia. La această categorie de incidente pot fi atribuite neînceperea procedurii de executare silită datorită unor împrejurări ce derivă din acțiunile participanților la proces sau survenirea unor evenimente care fac imposibilă intentarea procedurii de executare, precum și împrejurările sau evenimentele care duc la încetarea procedurii de executare silită.

Pe lângă aceste criterii de clasificare a incidentelor procedurale, în literatura de specialitate română drept criteriu distinct de divizare a incidentelor procesuale mai este recunoscută divizarea acestora după natura lor, care prin esența sa juridică generează unele îndoieli ce țin de suportul conceptual al acestei divizări și de incompatibilitatea denumirii prin care se identifică aceste categorii de incidente [2, p. 20].

Potrivit acestui criteriu de clasificare, au fost recunoscute două categorii distincte de incidente procedurale: prima categorie include incidentele legate de procedura de executare silită, iar cea de a doua categorie include incidentele extraprocedurale.

Concluzii

Analizând dimensiunile juridice ale acestui criteriu de clasificare, precum și modul de realizare a lor, considerăm că sub aspect terminologic ele nu reflectă în mod corespunzător conținutul juridic al acestui criteriu de clasificare, iar denumirea fiecărei categorii de incidente se află într-un dezacord conceptual cu circumstanțele de fapt ce fac imposibilă realizarea activităților execuționale.

La categoria incidentelor legate de procedura de executare silită sunt atribuite acele împrejurări care apar în legătură cu competența organelor de executare, cu recuzarea, conexarea și intervenția altor persoane în procedura de executare, adică principala condiție de delimitare a acestor incidente este momentul survenirii împrejurărilor care pun în dificultate intentarea procedurii de executare.

Reieșind din conținutul acestei precizări doctrinare, s-ar prezuma că la această categorie de incidente s-ar atribui numai acele împrejurări care prin efectele lor fac imposibilă continuarea procedurii de executare datorită unor aspecte de funcționalitate și nu s-ar atribui acele incidente ce derivă din calitatea procesuală a părților, cum ar fi imposibilitatea realizării unor activități procedurale din cauza unei conduite necorespunzătoare a debitorului.

Ajustând acest criteriu de clasificare la câmpul legal național, considerăm că denumirea primei categorii de incidente legate de procedura de executare silită necesită a fi modificată în „incidente procedurale”, deoarece prin denumirea de incidente legate de procedura de executare silită se creează o incertitudine asupra identificării împrejurărilor obiective și subiective care ar alcătui conținutul acestor varietăți de incidente.

Sub acest aspect s-ar prezuma că la categoria incidentelor legate de procedura de executare s-ar atribui numai împrejurările care prin efectele lor juridice au o careva relevanță asupra activităților execuționale ce derivă dintr-o anumită procedură de executare silită, concretă.

Referitor la incidentele extraprocedurale, E. Cotoi consideră că acestea sunt împrejurări străine procedurii de executare silită, dar ale căror efecte juridice se produc asupra derulării acesteia. Cu titlu de ilustrare a acestei categorii de incidente extraprocedurale dânsa se referă la faptul intervenirii în cadrul procedurii de executare silită a unor activități execuționale ce țin de recuperarea creanțelor bugetare potrivit prevederilor Codului fiscal.

Referințe bibliografice

1. *Constituția Republicii Moldova*, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 29.07.1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr.1.
2. Cotoi E. *Incidente în procedura de executare silită*. București: Universul Juridic, 2009. 318 p.
3. Codul de Executare al Republicii Moldova Publicat 05.11.2010 în Monitorul Oficial Nr. 214-220 art. Nr.:704
4. Comentariul Codului de Executare al Republicii Moldova. Cartea I. Executarea hotărârilor cu caracter civil. Chișinău: Ed. Bons Offices, SRL, 2010.302 p.
5. Oprina E., Gârbutu I. *Tratat teoretic și practic de executare silită*. Vol. I. *Teoria generală și procedurile execuționale*. București: Universul Juridic, 2013. 1807 p.
6. Porumb G. *Teoria generală a executării silite și unele proceduri speciale*. București: Editura Științifică, 1964. 680 p.